

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XIV. Magnam animorum medicinam esse, si quis morborum, ac
præcipuè etiam vulnerum caussas nôrit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

Deſine, mortalis, diuina particulam aura
 Spe nimium fragilis incinerare boni.
 Suſpice qua calo maneat te vita perennem,
 Nec quare in terris longius exſilium.
 Parce, DEVS, lapſo, culpamq; ignoſce fatenti;
 Non conſultra ſatis verba dolentis erant.
 Tadia ſpe deinceps caliq;, auig; futuri
 Solabor vita qualiacumq; mea.
 Et mea iam ſeu vaſa vocant, ſeu ducere cogor
 Longius exſilium, non queror, & ſileo.

C A P V T XIV.

Magnam animorum medicinam eſſe, ſi quis morborum, ac
 pracipue etiam vulnerum cauſas noſcit.

Icut cauſarum ignoratio, in hominibus gignit admira-
 tionem, ita hæc deſiderium ſciendi accendit, & non
 raro magnarum mater eſt querelarum; quæ ſedantur, ſi
 cognoſcatur, à quibus principijs mala noſtra originem ducant.
 Siquidem, vt Philoſophus ſcripſit, *cauſſa omnes principia ſunt*:
 cognitio autem rerum cauſis, humanæ mentis curioſitas con-
 quieſcit. Et, vt Poëta canit:

*Nil admirari, prope res eſt vna, Numici,
 Solaq; qua poſſis facere & ſeruare beatum.*

Magnam igitur medicinam & querelis, & admirationi mortaliū
 afferet, ſi in principia morborum inquiramus, eaque detegamus.
 Porrò morbi humani, vt Photinus docet, *cauſſas habent à mutatio-*
nibus quibusdam, vel intrinſecus, vel extrinſecus. Necelle eſt ergo,
 vt & illas indagemus, quæ extra nos ſunt, & quæ intra nos ipſos
 latent. His vel ex parte cognitio, non ſolū muliebriter gemere,
 verū etiam admirari deſinemus. Aio, his vel ex parte cognitio;
 quia, vt rectè ſanctus ille Eccleſiæ Doctor dixit, *qua ſint iudicia*
circa humanum genus bonitatis Dei, quis poterit explicare ſuffi-
cienter?

Aliquo modo tamen atque ex parte cauſas attingere no-
 ſtrarum miſeriarum, eſt laudare diuinam æquitatem pariter, &

R

veteres

I.

Ariſtot. lib. 4.
 Metaphyſ.
 cap. 10.

Horat. lib. 1.
 epiſt. 1.

Photin. Enn.
 2. lib. 9. ca. 14.

S. Auguſtin.
 lib. 22. de ci-
 uit. cap. 21.

II.

130 *Cap. XIV. Morborum ac mutilationū causas indagandas esse,*
veteres communesque querelas compefcere. Intraturus quidam
in templum, vidit plurimos ante fores jacere mendicos, audiuit-
que eos, diuersa facundia, conditionis suæ miseriam deplorantes.
Inter illos alij pedis, alij cruris, alij manus aut brachiorum jactu-
ram, alij varias corporis plagas, declamatoria voce lamentaban-
tur. Interrogauit, vnde tot vulnera ac vulnerati essent, in paci-
fica ciuitate? Vbi intellexit eos è castris, immò ex acie illuc im-
portatos. *Iam non miror, dixit; consuetum est, vt in militia ab hoste*
eiusmodi honoraria reportentur. Quoniam autem & vulnerati in-
ter ægrotos non immeritò computantur, neque putandum est, si
Luc. 21 18. sine diuina prouidentia ne capillus quidem de capite nostro pe-
rit, DEVM permittere, vt sine iustissima causa pedem amittamus,
crus frangamus, oculum perdamus, caput lædamus; aut alius no-
bis plagam imponat: priùs quàm ad singulas causas accedamus,
obiter videndum est, cur hominum custos mutilationes, cædes;
prædationes, aliaque talia fieri permittat; & quidem non tantùm
in meritos, sed etiam in innocentes.

III.
Ioan. 16. 1.

Cùm Christus Apostolis multas persecutionum procellas
subeundas vellet prædicere, dixit: *Hæc locutus sum vobis, vt non*
scandalizemini. Absq; synagogis facient vos. Sed venit hora, vt omnis,
qui interficit vos, arbitretur, obsequium se prestare Deo. Similis erat
Christus parenti filium suum in militiam dimittenti, neq; igno-
ranti, dulce esse bellum inexpertis. Is enim paternè præmonet
euntem, alia reperiturum, quàm sibi imaginetur; vigilandum,
frigus, æstus, famem, sitim sustinendam, denique non tantùm
imbres aquarum, sed telorum, & plumbearum glandium nimbos
etiam excipiendos; vulnera expectanda, sanguinem profunden-
dum; mortem ipsam contemnendam. Hæc talia illi prædicat
prouidus parens, nec illico, vbi asperum quid est sensurus, ad ma-
ternum suum, deserta statione, domum cogitet reuerti. Sic &
Christus gnarus, tela præuisa minùs ferire; discipulos suos com-
pellans admonet exilij, ejectionis, mortis. *Hæc locutus sum vobis,*
ait, vt non scandalizemini. Expectabitis, vt homines vobis obuiam
prodeant, hospitiumque vltro offerant, quemadmodum audistis,
Gen. 18. 3 & Abrahamum, aut Lotum Angelis obtulisse; ac contrarium eue-
19. 24. niat, *absq; synagogis facient vos, vt etiam inde excludamini, quò*
omnes

omnes admittuntur. Sperabitis, ut vos, tamquam legatos DEI, honorificè tractent: at cōtumelijs afficient, colaphos infringent; at flagellabunt, & sauciabunt vos; & morte pessima multabunt. *Hac locutus sum vobis, ut non scandalizemini.* An non recordamini, hunc, ab initio Mundi hominibus & Deo morem fuisse, ut illi bonos malè tractarent, Deus autem sanctos suos de ipsis malis coronaret? Sic innocentem Abel, invidus Cain; pium Iacob, crudus Esau, virgineum Ioseph crudeles fratres; sæni Ægyptij mansuetum Moysen & Israëlitas; Saul Dauidem, Iezabel Eliam afflixit; & hodie quoque improbissimi quique vitæ probatæ homines persequuntur. Ut enim aquis ignes, & ignibus aquæ aduersantur, ita inter probos improbosque dissidium facit morum dissimilitudo. Quæ ipsa commendat innocentes. Si enim impijs similes essent, desinerent esse innocentes. Non splendet virtus, si non exerceatur. Quare vel ipsi Diabolo aliquid in Iob permit- tendum fuit, ut patientia eius orbi terrarum ostenderetur. Ita- que *hac locutus sum vobis*, ait Christus, *ut non scandalizemini.* Nam, ut virtus vestra, velut aurum in igne probetur, tamquam oues à lupis lacerabimini. Ego ipse per spinas vos, non per rosas ad cæ- lum ducam.

Quòd si ergo scandalizari nemo debet, cùm videt affligi innocentes, quantò minùs nos offendi decet, si Deus reos casti- gat? Ita est, non licet, cùm aliquem videmus in aduersa incidisse, illico cogitare, aut iudicare, multoquè minùs dicere, eum sce- lere aliquo insigni id commersisse, aut improbitatem illius à di- uina æquitate castigatam esse, quemadmodū Melitenses temerè & censuerunt, & dixerunt, cùm viderent viperam de manu Pauli pendentem; verùm multò indignius est, ut de Deo malè cogite- mus, quasi, aut iniquus sit, aut in rebus humanis curandis negli- gens & improvidus. Iusti, in dubijs rebus aiunt: *Iustus es, Domine, & rectum iudicium tuum.* Tametsi ergo neminem improbitatis condemnent, cùm vident mala mortalibus accidere; iustitiam, tamen nihilominus diuinam numquam accusant, neque se sibi in- casu repentino scandalizari. Ita enim secum rationantur. Si homo iste deliquit, quod DEO notum est, cur non puniatur? Si innocens est, cur non exerceatur? Dux belli, quorum fidem ac

IV.

Act. 28, 47

Psal. 118, 137

ApoG. 3. 19.

S. Augustin.
epist. 137.

virtutem maximi æstimat, eos solet in maximis discriminibus hosti opponere. Sic & DEVS, quos amat, arguit & castigat, æquè bonus utique in amicos, quibus præbet merendi occasionem, atque erga inimicos justus, quos pœnis emendat. Negari non potest, tristia sunt, quæ aduersa sunt, sed solari nos debet & tristium utilitas, & iustitia iudiciumque DEI tristia immittentis. *Manifestum est quidem, inquit S. Augustinus, quia ista in Ecclesia non accidunt, sine graui tristitia sanctorum fidelium; verumtamen consoletur nos, qui cuncta prædixit, atque, ut abundantia iniquitatis non refrigescamus, sed in finem perseueremus, ut salui esse possimus, admonuit. An non admonuit, cum dixit: Hac locutus sum vobis, ut non scandalizemini? Quod si scandalizari nos noluit, cum videmus pessima, quæque perpeti innocentes, quanto minùs offendi nos par est, cum reos plectit? Bonos defendit, cum malos castigat; immò ex malis vult facere bonos.*

V.

At non videmus crimen, ob quod iste sanitatem amisit; ille pedem, alius oculum, alius omnino vitam perdidit? Satis est, si videt DEVS. Non cadet, qui iudicio crediderit diuino, quod tamen ipsum haud rarò erumpit in apriculum, ad nostram fidem erudiendam. *Henricus in dioptra exemplorum narrat, cuidam viro nobili fuisse multis annis seruum inprimis fidum & gnanum, adeoque ad omnia imperata promptissimum. Vsu venit, ut dominus per siluam equo vehens vidulum argenti triginta pondo, seruo ponè sequente, ne aduertente, perderet. Vbi ad flumen ventum, herus folliculum pecuniarum desiderat, quarit è seruo inuenerit ne amissam bulgam? negantem illico irâ inflammatus, ac propè in rabiem actus, stricto ferro persequitur, pede truncat, semniceque relicto, viam, qua inceserat, argento quarendo relegit. Seruus dolore pedis recisi propè exanimatus siluam einlatu complet. Exciuit lamentabilis vox anachoretam haud procul inde degentem: reperit is humi iacentem, pedemque pessimè multatum. commiseratione commotus compellat, & quam potuit verborum maledam adhibet. Enimuero propius eum à morte abesse ratus hortatur ad salutarem peccatorum expiationem, monetque, hero ut suo ignoscat, Deum quoque, perinde clementem in se experturum. Parati ad omnia confessionem excipit, causamque facti totâ intelligit; unde maiori affectu infelicem persecutus in cellam suam deportauit, maximaque curâ infer-*

nire

Ioseph. Ballardin. lib. 3
cap. 47. &
post eum
Matth. Rader
part. 1. Viri-
darii. 28. Ia-
nuarij.

uire & mederi quibus potuit officijs institit. Interim animo secum pertractans miserandum innocentis hominis casum, quasi offendebatur in Deo, qui insontem seruum tam atroci calamitate, tantisq; arumnis premi opprimiq; passus esset. Hec indigna de aquisimo sapientissimoq; Numine, inique cogitanti adstat internuntius Dei, voceq; huiusmodi affatur. Quid moueris indignarisq; super iusto & abdito providentia diuina iudicio? an ignoras psalmos? Deum iustum iudicem, & rectum iudicium eius? Haud nescio, inquit Anachoreta, sepeq; & legi, & adhuc credidi: sed hodie sortem innocentis & ultimi seruuli miseratus non potui assequi, quā ratione tanta supplicia propter noxas non adeo graues dependat. Cane, inquit Angelus, tam impiē sentias loquarēq; de sapientissima aquisimaq; sententia Dei: Nam omnes via ipsius iusta & sancta Scriptum probē nosti: Iudicia Dei abyssus multa. Proinde noueris huic pedem amputatum, ut iustas pœnas daret, quod hoc ipso iam olim pede iuuenis suam ipsius matrem una uetus ex currus indignis modis deturbarit, nec umquam de hoc scelere, uti par erat, doluerit. Iustus inde Deum ob hoc illum facinus presenti pœnā afflixit, ut mortuo olim posset parcere. Herum porrò scias illius, amissā illā pecunia ad plurima & maxima flagitia in suam & aliorum perniciem & exitium sempiternum abusus fuisse. Abstulit verò verissimus Deus occasionem hanc ab illo in terris, ne cali faceret iacturam. Contra is, qui in sacculum argenti amissū incidit, tenuis erat fortuna; sed integra uita numerosaq; familia, qui argentum repertum quamprimum ad curionem suum detulit pro concione proclamandum, ut si quis suum profiteretur, ei redderetur. Parochus diuinitus de repertoris inopiā doctus, cum nemo vindex adesset, partem ex illā inuentori transcripsit, reliquam in reliquos inopes paræcia sua partitus est. Hic religiosus ille silæ cultor suam agnoscere temeritatem, seq; eternis dignum supplicijs fieri, pacem veniamq; flagitare. Cui Angelus: Iam tibi summa Dei clementia ignouit, prosequere constanti fortiq; animo cœptum pietatis iter, & sempiternis quondam gaudiorum premijs potiere.

Adeste hîc primùm, qui perdidisse vos lucrum, amisisse mar-supium, iacturam fortunarum fecisse muliebriter ploratis. Non infortunium, non casus, non furis ea rapacitas fuit, sed diuinum iudicium, sed prouidentia miserentis Dei, gladiumque furioso subducentis. Illā pecuniā valetudinem suffocassetis; illā crapulæ

R 3 & ebric-

VI.

& ebrietati vos addixissetis; illā superbas vestes statui vestro minime convenientes comparassetis; illā emisissetis adulteria; corrupissetis iudicia; illā in sacrilegam & Simoniacam nundinationem incidissetis; illā oppressissetis pupillos, vexassetis viduas, iudices & tribunalia excæcassetis. Quid si illa fuit aliena? quid si inopi & extreme egenti debita? quid si vos ipsi ea, ob insatiabilem vestram cupiditatem indigni? Inter quotidianos sermones recitatur, quod narrabo, fuisse nempe Euclionem, qui cum auro suo à furibus metueret, fallereque vellet insidiantes; non in arca illud, non domi, sed in deuia silua, atque super excelsa arbore condidit; eum nimirum locum tutissimum ratus, quem censuit alijs inaccessum. Erat fortè in eadem vicinia pauperrimus homo, quem res angusta domi, & creditorum molestissima importunitas ad restim adegerat. Mori quippe maluit, quàm toties ab interpellantibus vexari. Igitur laqueum parat, suspendio locum, quærît; quem quidem voluit esse ab hominum oculis remotissimum. Quò aliò iret, quàm in siluam? Bono genio duce in illam ipsam arborem incidit, in quam avarus Euclio aurū coniecerat. Conscendit, laqueum promit, & iam iam vltronea morte animam sibi elisurus, sacculum reperit auro prægnantem. Aurum ubi vidit, non placuit illi amplius mori. Itaque felicissima commutatione, sacculum cum auro tollit, eiusque in locum restim reponit; reditque domum opulentus, vnde paulò priùs exierat, præ inopia se interempturus. At prorsus diuerso euentu Euclio dum thesauro suo visendo animum oblectaturus in eandem siluam redit, arboreque conscensa, aurum quærît; non aurum, sed laqueum reperit. Hoc vnum illi compendium fuit ad mortem. Non amplius habuisset, quo restim emeret, nisi gratis inuenisset: Thesauro igitur spoliatus, quia iacturam ferre non poterat, mortem statuit sibi inferre. Illo ipso, quem inibi inuenerat, laqueo se arbori innexuit, pependitque diuinæ in cupidus vindictæ momentum; quotquot enim eum viderant, & de avaritia nouerant, dixerunt, suspendium dudum meruisse. Hoc memori mente recondant, quicumque aurum iniustum recondant; nouit enim probè diuina prouidentia illud, suo tempore, in laqueum commutare.

Sic Iudæ accidit, quem à Deo permissum, ut se suspenderet, nemo scandalizatur. Cum pecunia vitam dedit, qui veram vitam pro pecunia vendidit, ante ipsum Simonem Simoniacus factus, Magistri sui venditione. Quid doletis, miseri, si vobis milites abstulerunt, quod è templis & aris, quod Sacerdotibus & Monasterijs antè ipsi rapuistis? Antiquè dictum est: *Malè parata, malè dilabuntur.* Nulli fures diu manent opulenti. Dum Philippæum clepunt, talentum amittunt; nec raro, qui ærarium suum de Ecclesijs auxerunt, tota perdiderunt regna. Nemo scandalizetur, si videat diuites mendicare, qui, ut diuites essent, priùs ipsi multos mendicos fecèrunt. Sic cum eis agitur lege talionis. Quæ in alios perpetrarunt, patiuntur. Quid conqueruntur de re, cuius exemplum fuerunt? Equum quidam è pascuis abegit, freno ephippioque carentem: frenavit, ephippio texit, mox iterum, unà cum freno ephippioque amisit. Quotidiana sunt hæc hodie apud milites. Nam ante paucos annos in vicinia nostra, nostis militem vix è pago cum equo exiisse, cui extra pagum alij duo commilitones & equum & vitam eripuerunt. Hoc lucrum fuit raptoris. Infinita sunt, quæ sine diuino utique iudicio non contingunt. Quàm longum catalogum contexit Deus eorum malorum, quæ se immisurum minatus est legis transgressoribus? *Quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, & facias omnia mandata eius, & ceremonias, quas ego precipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. Maledictum horreum tuum, & maledicta reliquia tua. Maledictus fructus ventris tui, & fructus terre tua, armenta bouum tuorum, & greges ovium tuarum.* Et quæ longo ordine sequuntur. Hæc omnia locutus est nobis Deus, ut non scandalizemur, si auferat bona ad vitam necessaria: aufert enim vel ut summus omnium rerum Dominus; vel ut det benè meritis, aufert ab indignis, ut quondam ab Ægyptijs, per Israëlitas ex Ægypto discedentes; vel ne fiamus calò indigni. Beneficium hoc est, non furtum. Quod facit cum bonis nostris, facit & cum membris nostris.

Nam aufert subinde, aut crudelissimè auferri sinit iam hoc, iam illud membrum, mutilatque hominem, aut etiam penitus deartuat,

VII.

Deuter 28 15
& seqq.

VIII.

deartuat, quemadmodum supra dicto seruo accidit. Respondendum est istis (atque ad hoc responsum tota hospitalia, omnes egros, languidos, mancos, cæcos, claudos cito, & adesse jubeo) inprimis cum Christo: *Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus, vel duos pedes habentem, mitti in ignem aeternum.* Item: *Bonum tibi est, cum vno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.* Tamen ergo non semper in pœnam hæc talia accidunt, accidunt tamen ad patientiæ coronâ. Viderunt aliquando cum IESU, *hominem cæcum à natiuitate, & interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur? Respondit IESVS: Neq, hic peccauit, neq, parentes eius: sed ut manifestentur opera Dei in illo.* Vitium est enim hominum, in aliorum calamitatibus, Dei iudicium citare, & peccati pœnam censere, quod & amici Iob fecerunt. Sed sæpe errant; vt & Apostoli ex ignorantia interrogauerant, an hic peccârit, vt cæcus nasceretur? non poterat peccare antè, quàm nasceretur, quare neque mereri potuit, vt cæcus nasceretur. Propter peccata autem parentum sanè non rarò filij puniuntur temporali calamitate, sicut propter adulterium Dauidis infans mortuus est, & propter flagitia Sodomitarum, etiam filij infantes arserunt; item propter peccatum, Dathan & Abiron, terra etiam filios eorum deuorauit, cum enim filij sint pars quædam parentum, in illis isti plectuntur, teste Augustino & Gregorio. In hoc ergo non errarunt Apostoli, quòd putârint parentes aliquando in filijs suis puniri, aut filios propter sua peccata plecti. At in eo errarunt, sicut multi homines, quòd putârint, non infligi has pœnas, nisi propter peccata. Itaque nemo temerè iudicandus est, quasi peccatis meruisset suâ calamitatem, in quam incidit. Sæpe nec ipse, nec parentes peccauerunt, *sed ut manifestentur opera Dei in illo*, hoc est, vt patientia eius, sicut in Iob, hominibus ante oculos ponatur; est enim patientia opus Dei: Aut, vt etiam potentia Dei miraculo aliquo patefiat, quò diuinitas Christi declaretur; quale miraculum à sæculo non auditum fuit, cæci nati, scilicet illuminatio.

IX.

Neque hîc est scandali causa. Si quis enim quærat, cur hic cæcus natus sit, non ob peccatum, sed vt manifestaretur gloria

Matth. 18. 8.

Ioan. 9. 1.

2. Reg. 12.
Gen. 19.
Num. 16.S. August. l. 6.
qq. vet. testâ.
c. 8. S. Greg.
lib 15. moral.
cap. 34.

ria DEI in ipso, qua iustitia id fieri possit, vt tanta pœna alicui infligatur nō propter peccatum? Respondeo 1. nullam cæco injuriam factam; etsi enim ei non contigerit cæcitas, vel ob propriū, vel ob alienum peccatum, non tamen contigit sine illo peccato, ob quod iustè DEVS multò maiora mala illi immittere potuisset. Docet enim fides, ob peccatum originale, iustè pœnas quascumq; temporales exigere ab omnibus posse DEVM; & ob id ipsum de facto multos infantes morte affici, alijsq; malis, tradit Augustinus. Quòd igitur non puniat omnes, nec pluribus malis obijciat, misericordiæ est beneficium, non iustitiæ debitum. Vt autem aliquid à DEO iustè fiat, satis est, si sine iniustitia, etsi non propter iustitiam fiat. Adde 2. quòd etiam si nullum in tali peccatum esset, tamen in arbitrio DEI sit, cæcitatē, vel alium corporis defectū immittere sine vlla iniustitiā. Nihil enim illi aufert, contra jus ipsius, sed solū hoc vel illud non vult illi donare, sicut ei cetera donauit. omnia enim, quæ habemus bona, DEI sunt dona gratis & liberaliter donata. Quare si cui non dat visum, pedem, manum, longam vitam, non aufert debita, sed non donat, quæ donare potuit. Quæ non est iniustitia, sed terminus diuinæ liberalitatis & donationis. Quare nemo cum DEO potest exposulare, si ei sanitatem negat, aut vitam longiorem non donat; sicut nec seruus potest exposulare cum domino, si ei agrum non donat, si non donat hortum, aut domum.

Sed in arcana diuinæ iustitiæ penitiùs intremus. Nonne Eremicola DEI tribunal temerè iudicauit, quando *animo secum pertractans miserandum innocentis hominis casum quasi offendebarur in DEO, qui infentem seruum tam atroci calamitate tantisq; arumnis premi, opprimiq; passus esset?* Nonne ab Angelo eius temeritas est castigata? Nonne iustitia Numinis demonstrata? quando dixit: *Noneris huic pedem amputatum, vt iustas pœnas daret, quòd hoc ipso iam olim pede iuuenis suam ipsius matrē unā vectus ex curru indignis modis deturbârit; nec vquam de hoc scelere, vti par erat, doluerit.* Itaque non solū DEVS est Dominus membrorum nostrorum, sed etiam iudex. Per quæ quis peccat, per ea & pœnas illum luerre par est. Multi membro aliquo, aut membri vsu priuantur, & causam nesciunt, cur ita superi permiserint; scirent, si delictorū

Vide Toler. in cap. 9. 10.

S. Augustin; lib. 22. Ciuit. cap. 22.

X.

Ioan. 18. 10.

suorum recordarentur. Auriculam Malcho dexteram Petrus amputavit? fortasse eam sapius præbuit detractoribus, turpiloquijs, adulantibus, certè injustè mādanti, vt Christo capiēdo interesset. Alius queritur, sibi vtrumque oculum ex incauto ignis iofultu effluxisse? fortasse illis ipsis oculis sapius aspexit, quod videre nefas fuit, & dici poterat:

Quid. lib. 2.
Metam. fab. 9.

*Aspicit hunc oculis iisdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglaurus flaua secreta Minerva.*

Alius digitis truncatus est? fortasse nimis longos habuit. Manus ambas alius amisit? fortasse eas, quibus non debebat, iniiecit, aut ad illicita extendit. Alius genua poplitesque habet plumbo trajectos? fortasse Deo numquam adorato submisit. Crurifragium passus est alius? quid si id meruit exotici generis ocreis in terras nostras aliunde importatis? Talum quispiam inuertit? aut pedum digitos frigus illi deussit? quid si in choreis nimius fuit, aut molli calcatu lasciuiuit, juxta illud: *Homo apostata, vir inutilis,*

Prou 6. 12.

Rom. 6. 19.
& 7. 13.

graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur? Hæc omnia membra accepit homo, vt *seruirent iustitia in sanctificationem*: quòd si igitur exhibeat *membra sua arma iniquitatis peccato*, an non dignus est ea amittere? Immò an non illi vtilius est ijs carere, quàm furere? Illi ergo dicit Seruator: *Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum.*

Matth. 18. 8.

XI.

Deuter. 25 11.

Fuit hæc iustissima lex olim: *Si habuerint inter se iurgium, viri duo, & unus contra alterum rixari cœperit, volensq; vxor alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritq; manum, & apprehenderit verenda eius: abscondes manum illius, nec flecteris super eam vlla misericordia.* Quod in manu iussit fieri, in pede quoque factum accipe. Frisingæ in cathedralis Ecclesiæ superiore Choro, ad dexterum latus altaris S. Sigismundi, vidi pedem humanum, carne adhuc integra & incorrupta, quamuis subnigra, cum digitis & vnguibus, tabellæ lignæ affixum, parietique appensum. Eo viso, interrogavi, quid esset istuc? Responsum est mihi à viris magnis, morem esse perantiquum, vt quotannis, feria tertia Pentecostes, ad S. Sigismundi aram peregrinationes instituantur. Et verò etiam longis illuc vijs veniri. Mœmingam pagum esse

octo,

octo, vel decem milliaribus inde diſtanti, Iſara adſitum. Ex eo quoque pago plenis agminibus peregrinos aſcendere ſolitos. Cū ergo aliquando eiufcemodi ſupplicatio procederet, Friſingam proſectura, vicinum in via viderunt nonnulli ex arbore ſpectantem tranſeuntes. Ibi quiſpiam, vt fieri ſolet, ex eo interrogauit, An non & ipſe cum cruce peregrinantes comitari, atque Friſingam tendere vellet? Ad quam ille quæſtionem Sardonicè ridens, non ſine impio ſarcaſmo reſpondit, *Nolle ſe vel pedem Friſinga habere.* Dixit, & linguæ peccatum illico pes luit. Nam cum dicto, pes alter, haud ſecus atque ſi ſecuri amputatus fuiſſet, de arbore cecidit. Neque hoc prodigio miraculum eſt terminatum. Iacebat illius ipſius ruſtici canis ſub arbore, qui quaſi ex imperio lapſum deſuper pedem, mordicus apprehendit, & cum eo, ante ſupplicantes, Friſingam vſque cucurrit. Subſecuti poſtea peregrinantes, & canem, & pedem ante altare S. Sigifmundi reppererunt, agnoueruntque. Nec poteſt miraculum negari, fidem ei facit alterum miraculum, vſque in hanc diem, per tot annos continuatum. Ne enim eius memoria aboleretur, caro, contra indolem ſuam, incorrupta perſeuerat, docerque ſpectantes, ne Sanctorum honores, aut antiquos pioſque Eccleſiæ mores irrideant; neque aliud appenſa tabella loquitur, quàm

Discite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

Tabellæ autem ad apicem deſcripta verba ſunt: Diſer
Zueß iſt vor viſen vnerdenklichen Jahren von Mämingen hieher
durch einen Hundt wunderbarlicher weiß gebracht worden. Als
nun ein ganze Nachbaurſchafft von Mämingen hieher gehn S.
Sigmundt den dritten Pfingſtſeyrtag (wie gebräuchig) walſar-
ten gangen/ haben ſie vnder wegen einen Nachbauren / ſo auff ei-
nem Baum gewefen/ angetroffen/ den befragt / ob er nit auch mit
dem Creuz nacher Freifing mit ihnen gehen wolle; habe er das
Geſpött darauß getrieben/vorgebendt/er wolle nit/Neuerender/daß
ihme einen Zueß zu Freifing wäre; Zu deme ſeye ſein Zueß einer
von dem Baum herab gefallen / vñnd von deß Bauren aignem
Hundt in dem Maul nacher Freifing getragen worden / vñnd da die
Nachbauren in die Kirchen kommen / ſeye der Hundt mit dem
Zueß vor dem Altar gelegen. Hæc tabella multos mouit, vt

S 2

Diuos

XII.

Diuos non temnerent, plurisque facerent sacras peregrinationes; nonnullos etiam, ut pedibus irent in sententiam Catholicorum. Vnius ergo pedis iactura, saluti fuit multis; fortasse etiam illi ipsi, qui pedem amisit; ut pietatem inueniret.

CAPVT XV.

Primam morborum causam, esse ipsam hominis naturam.

I.

Sed vulneribus, tamquam extraordinarijs morbis, omif-
sis, paulò altiùs & vniuersim morborum causas expen-
damus, quarum prima est hominis Natura. Constamus
enim ex elementis, æternam inter se pugnam conferentibus.
Hinc natura mortales sumus, &

Frigida dum calidis pugnant, humentia siccis,

Ouid. lib. 1.

Metam.

2. Reg. 14. 14.

Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram. Itaque seu
calor in nobis exæstuet, seu exuperet frigus, seu humiditate ni-
mia intumescamus, seu exarescamus nimia siccitate, semper malè
valemus; nec fieri potest, ut vlla arte iustum sanitatis tempera-
mentum non tandem deficiat, si de arte humana loquamur, ac

Chrysipp. 1 4.

περί πρῶτας

apud Gell.

lib. 6. cap. 1.

Noct. Attic.

naturali. Natura enim non est supra naturam. Acutè Chrysi-
pus tractat, consideratq; dignumq; esse id quæri putat, ei ai τῶν ἀνθρώ-
πων νόσοι κατὰ φύσιν γίνονται id est, naturane ipsa rerum, vel prouidi-
dentia, qua compagem hanc mundi, & genus hominum fecit, morbos
quoq; & debilitates & agritudines corporum, quas patiuntur homines,
fecerit? existimat autem, non fuisse hoc principale natura consilium,
ut faceret homines morbis obnoxios: nunquam enim hoc conuenisse
natura auctori, parentiq; rerum omnium bonarum, sed quum multa,
inquit, atq; magna gigneret, pareretq;, aptissima, & utilissima: alia
quoq; simul agnata sunt incommoda, is ipsis, qua faciebat, coherentia:
eag; non per naturam, sed per sequelas quasdam necessarias facta dicit.
Quod ipse appellat κατὰ παρακολούθησιν. sic, inquit, quum corpora
hominum natura fingeret, ratio subtilior & utilitas ipsa operis postula-
uit, ut tenuissimis, minutisq; ossiculis caput compingeret. sed hanc uti-
litatem rei maioris alia quadam incommoditas extrinsecus consecuta
est; ut fieret caput tenuiter munitum, & ictibus, offensionibusq; paruis
fragile. Proinde morbi quoq; & agritudines paria sunt, dum salus pa-
ritur.